

zinu vrijednost. Osvrće se na poteškoće, koje su različiti filozofi pokrenuli na ovo pitanje, naročito one, koji su htjeli dokazati da je ova argumentacija neka vrst ontološkog dokaza sv. Aselma. Autor se obara na te tvrdnje te ispravno pokazuje da Tomi Akvinskom nije bio poznat takav način dokazivanja, i da je on zabacio vrijednost ontološkog dokaza. Naprotiv ovaj se dokaz poziva na gradaciju koju nalazimo u stvarima pa preko tih stepena savršenosti dolazimo do prve i najsvršenije bitnosti.

Kako smo informirani dr. Bošković i dalje marno radi na njemu omiljenom filozofskom području, te je dapače nekoje radove već skoro spremio za štampu. Toliku ustrajnost ne možemo nego da najradosnije pozdravimo, pogotovo u ovim današnjim za čistu nauku tako otežanim prilikama, a u narodu međutim kod kojega je potreba naučnog filozofskog rada tako očita.

D. Č. Novak.

Marius Pistocchi: De bonis Ecclesiae temporalibus, Taurini, Officina Libraria Marietti, 1932, pag. VIII + 489. Cijena 15 lira.

Auktor stavio si je zadatak, da opsežno i iscrpivo obradi predmet, o kojemu Zakonik govori u kan. 1495—1551, t. j. o crkvenoj imovini, pak je to i izvršio. Pri prikazivanju drži se zakonskog reda (*ordo legalis*). Po sadržini je prikazivanje stvarno ispravno i temeljito. Ranije crkveno pravo nije zanemareno. Auktor se obilno služi rimskim pravom. Moderno (talijansko) pravo navodi svagdje radi čitatelja, na koje u prvom redu računa.

Što se tiče stvarnih prigovora, stavili bi ove: Na str. 67. veli pisac: »*Constitutio ex publica auctoritate est de essentia, tam pro personis physicis, quam pro moralibus, ut queant haberi rite personae iuridicae*«. Ovo se kosi sa kan. 87. Zakonika: »*Baptismate homo constituitur in Ecclesia Christi persona cum omnibus christianorum iuribus et officiis...*« — Na str. 178. tvrdi pisac: »*ius ad perficiendas (razumijeva se: electiones et praesentationes populares) subiectum est acquisitivae... praescriptioni, adhuc*«. Ovo ne držimo nikako ispravnim, jer se Crkva po prirodi stvari više protivu pučkom pravu predlaganja nego li patronatskom pravu predlaganja, pa ako ona (od kan. 1450 § 1 Zakonika) isključuje novo patronatsko pravo, isključuje a fortiori novo pučko pravo predlaganja. Pored toga pokazuje i sam tekst Zakonika (kan. 1452: »*Electiones et praesentationes populares... sic ubi vigent, tolerari tantum possunt, si populus clericum seligat inter tres ab Ordinario loci designatos*«), da se tu radi samo o pravima, koje je Zakonik već zatekao. — Na str. 323. tvrdi pisac, da se zabrana kan. 1520 § 2 Zakonika proteže na sve upravitelje crkvene imovine, dok je uistinu tamo govor samo o članovima biskupijskog upravnog vijeća. — Na str. 468. usvaja pisac t. zv. *titulus legis civilis* kod zajma i opravdava ga ovako: »*Titulus legis civilis, praetermissis quae in contrarium habitae sunt disputationibus, fundamento constat: a) in naturali destinatione proprietatis privatae, etiam ad publicum bonum; b) in facto quod pecunia multorum (et aequivalentia bona) iacent immobilia seu infructuosa; c) in necessitate commerciorum eis utendi; d) in iuridica facultate Status seu supremae civilis potestatis, factum oeconomicum regulandi ac ordinandi in communem utilitatem, id quod alias patet v. gr. in praescriptionis instituto*«. Protiv ovoga dosta je istaknuti, da Crkva

kroz tolika stoljeća nije priznavala t. zv. *titulus legis civilis*, a i novi Zakonik da ne govori de *titulo legis civilis*, već jedino de *lucro legali*.

Citacija je na mnogim mjestima nepotpuna. Tako na pr. str. 13.: »In concilio Antiocheno statutum erat...«; str. 14.: ... aiebat Basilius imperator: Nullo modo vobis...«; str. 118.: »Ita Conc. Braccarense II; Synodus Romana sub Gregorio Magno«. Na str. 13. služi se auktor apokrifnim listom pape Stjepana I. († 257) bez svakog upozorenja.

Auktor se služi konstrukcijom, koja razumijevanje vrlo otežava, a dosta puta i onemogućuje. Tako na pr. str. 18 i 19; str. 149 alin. 2; str. 213 alin. 2; str. 214 alin. 3; str. 331 alin. 1.

Smeta i sva sila pogrešaka: Metrapoleon mjesto Metropoleon (str. 23); c. 1. Dist. XII mjesto c. 1. D. XXII (str. 23); cap. Licet texti Decret. mjesto cap. Licet Sexti Decret (str. 23); Can. 1518. mjesto Can. 1495 § 2 (str. 25); ius... non est unus mjesto ius... non est unum (str. 25); Decret. II Causa X, L. 1. C. XIII mjesto Decret II. Causa X. Q. 1. C. XIII (str. 34); serbat mjesto servat (str. 38); consecutionem potiore, suo marte venit mjesto sequitur (str. 41); animales mjesto animalia (str. 44); censensus bona mobilia mjesto censentur bona mobilia (str. 47); haec summa laicalia permanet mjesto haec summa laicalis permanet (str. 47); infra mjesto inter (str. 47, 68, 139, 196, 260, 317, 368); haeredatitium mjesto haereditatitio (str. 60); juris gentium mjesto de jure gentium (str. 62); habentes mjesto habentia (str. 63); iis omnibus quibus mjesto iis omnibus qui (str. 64); quod alio consentitur mjesto »quod alii consentitur (str. 70); Symmaco mjesto Symnacho (str. 71); augmentum territorio mjesto augmentum territorii (str. 73); vel alio mjesto vel alii (str. 84); cum territorio qui mjesto cum territorio quod (str. 88); subjectum juris... qui mjesto subjectum juris... quod (str. 96); petierit a Gubernio et obtinuerit mjesto petiisse a Gubernio et obtinuisse (str. 105); de Gubernio qui mjesto de Gubernio quod (str. 105); quovis praetexti mjesto quovis praetextu (str. 118); pro hoc mjesto pro hac (str. 118); induat mjesto inducat (str. 132); in pignum mjesto in signum (str. 139); jurisdictionis dioecesanae mjesto jurisdictionis dioecesanae (str. 139); fiunt titulum mjesto fiunt titulus (str. 140); in fundatione errata mjesto in fundatione creata (str. 143); quaecunque constituit mjesto quaecumque constiterit (str. 145); praeficere mjesto perficere (str. 147); subjectionem quae mjesto subjectionem quam (str. 149); a rivendicatione mjesto a reivindicacione (str. 165); abessentes mjesto absentes (str. 165); hominis proprius mjesto hominis proprium (str. 175); ad mobiles non pretiosos mjesto ad mobiles non pretiosas (str. 199); c. 6. de reg. iur. in VI... non potest mjesto c. 31. de reg. iuris in VI... non oportet (str. 207); ut signis mjesto ut si quis (str. 210); iudicet Ordinarius mjesto indicet Ordinarius (str. 241 nota 27); sunt aboleta mjesto sunt abolita (str. 242); tertiis vocetur mjesto tertius vocetur (str. 245); testamenti nulli mjesto testamenti nullius (str. 249); eum valere mjesto illud valere (str. 251); consuli oportet mjesto consulere oportet (str. 252); ad praesens canon mjesto ad praesentem canonem (str. 294); interpretationis lator mjesto interpretationis labor (str. 295); e quo mjesto a quo (str. 295); fundus relinquens mjesto fundos relinquens (str. 299);

suffragia fienda (!) mjesto suffragia facienda (str. 299); ultra iuri communi mjesto ultra ius commune (str. 314); proventum quoddam mjesto proventum quemdam (str. 324); incoharint mjesto inchoarint (str. 331); per qua... ducenda mjesto pro quibus... ducendis (str. 331); minime... valide nequit mjesto minime... valide potest (str. 336); lud. An. Alph. mjesto Ind. An. Alph. (str. 336); sollemnitatem de quo mjesto sollemnitatem de qua (str. 338); intra titulos ad latorem mjesto in titulos ad latorem (str. 347); germanus tempus mjesto germanus sensus (str. 352); constituat mjesto constituatur (str. 365); parebunt mjesto patebunt ili apparebunt (str. 382); recoleas mjesto recolas (str. 329, 382, 423, 442); alloquebantur mjesto loquebantur (str. 384); per immobilibus mjesto pro immobilibus (str. 385); praemissis mjesto praetermissis (str. 388); can. 5247 mjesto can. 2347 (str. 397); consensum triplex mjesto consensus triplex (str. 414); lecito mjesto licite (str. 465); tibi deberi mjesto sibi deberi (str. 465); habent ut contractus mjesto habent ut contractum (str. 468).

Dr. A. Ruspini.

F. M. Cappelo: De Sacramentis, Vol. II. Pars II. De extrema unctione, Taur. Aug. Officina Libraria Marietti, 1932, pag. + 311. Cijena 15 lira.

O zadnjoj pomasti govori Zakonik u ciglih 11 kanona, dok nazočna rasprava obulivata XV + 311 stranica, što već pokazuje, kako je predmet opsežno obraden. Pisac nazivlje svoju raspravu pravno-moralnom, ali je ona barem podjednako i dogmatička. Prikazivanje je jasno, temeljito i iscrpivo, kako je to kod ovog uvaženog auktora uobičajeno. Na koncu nalazi se kao dodatak pravo istočne crkve (katoličke, nekatoličke) o zadnjoj pomasti.

Na str. 295 pod b) ispala je iza »sacerdotes latini catholici« riječ »carere«.

Dr. A. Ruspini.

Uredništvo je primilo:

Tinodi o. Josip: Liturgika. Savremena pitanja, svez. 34/35. Mostar 1932. Cij. 20 Din. 8°, str. 243.

Novák—Mikić: Alpski župnik (prevod iz češkoga). Split 1932. Hrvatska knjižara, 12°, str. 230. Cijena 24 Din.

Ercegović Dr. Ante: Katolička dogmatika za više razrede srednjih škola. Split 1932, 8°, str. 133. Komis. naklada knjižare Morpurgo u Splitu. Cijena Din 20.—.

Nazareni Petrelli Fr.: Annus mystico-augustinianus vol. I., 16°, (str. XIX + 436) vol. II. 16°, str. 437, Torino 1932, Marietti.

Markulin Dr. Stjepan: O stotoj godišnjici rođenja Dr. Koste Vojnovića (1832—1932). Otisak iz »Danice« za 1932, 8°, str. 11.

Rus Jože: Krst prvih Hrvatov in Srbov (nova poglavlja o zgodovini kraljev Svevladičev), Ljubljana 1932, 8°, str. 87.

Barada Dr. M.: Dinastičko pitanje u Hrvatskoj XI. stoljeća. Posebno otisnuto iz Vjesnika za arheol. i historiju dalmatinsku, sv. I. 8°, str. 157—199.